

NØ

KDB:746

Kons. mp.

002.8

000.H18

DET KONGELIGE OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

KONTOR: TOLLBUGATEN 31 - TLF. 11 90 90 - RIKSTELEFONER OG FJERNVALG TLF. (02) 41 90 10
POSTADRESSE: POSTBOKS 8148 DEP., OSLO 1 - TELEKS: 18680 OEDEPN

NVE-V

ARKIVNR.:
SAKSBEH.:

2216 30.MAI1980

KAN ARKIVERES

OFF.:
U.C.:

Hamar, Vang og Furnes
kommunale kraftselskap
Vangsveien 43,

2300 HAMAR

c.c.: Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen

Fylkesmannen i Hedmark, Parkgaten 64, 2300 Hamar.

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

Dato

5.80./PHH/LR
jnr.2730/80 V
ark.nr. 531

28 MAY 1980

elven

STRANDFOSSEN KRAFTVERK - YTTERLIGERE HEVING AV VANNSTANDEN
I INNTAKET

Ved kongelig resolusjon av 16. mai 1980 ble følgende
tilråding fra Olje- og energidepartementet bifalt:

- " 1) I medhold av konsesjonsloven for vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. av 14. desember 1917 gis Hamar, Vang og Furnes Kommunale Kraftselskap tillatelse til erverv av ytterligere fallrettigheter ved Strandfossen i Glomma på de vilkår som ble fastsatt i den opprinnelige ervervs-tillatelse for Strandfossen, gitt ved kgl.res. 4. november 1977.
- 2) I medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 §§ 62, 104, 105 og 148 og lov om vern mot vannforurensning av 26. juni 1970 §§ 4 og 10, tillates Hamar, Vang og Furnes Kommunale Kraftselskap å ekspropriere nødvendig grunn og fallrettigheter i Glomma i forbindelse med heving av vannstanden i inntaket til Strandfossen Kraftverk i samsvar med søknad av 1. august 1979 og på de vilkår som ble fastsatt i den tidligere tillatelse etter vassdragsloven gitt ved kgl. res. 4. november 1977, med unntak av post 1 som endres i overensstemmelse med det vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 16. mai 1980.
- 3) I medhold av vassdragslovens § 130 nr.4 gis tillatelse til stevning til ekspropriasjonsskjønn på den måte som er foreskrevet for visse almenningssaker i lov av 9. juli 1851.

Det forutsettes at kjente eiere og rettighetshavere stevnes på vanlig måte. "

Fra departementets foredrag hitsettes:

"Verken Elverum kommune, Hedmark fylkeskommune eller de berørte departementer har da heller noen merknader til søknaden. Miljøverndepartementet forutsetter at de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med tillatelsen til utbyggingen av Strandfossen også blir gjort gjeldende for en eventuell tillatelse til heving av vannstanden. Hovedstyret anbefaler at søknaden tas til følge og at de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med Strandfossutbyggingen blir gjort gjeldende med unntak av post 1 i tillatelsen etter vassdragsloven, som må endres som følge av den ytterligere oppdemmingen.

Departementet finner at skadevirkningene av planendringen vil være meget små i forhold til nytten av den kraftmengde som kan innvinnes i Strandfossen, som på det nærmeste er ferdig utbygd. Departementet vil derfor tilrå at det gis tillatelse til erverv av nødvendige fallrettigheter etter ervervslovens § 4. Videre tilrås at det gis ekspropriasjonstillatelse etter vassdragslovens §§ 62 og 148 samt tillatelse etter samme lovs §§ 104 og 105 for den omsøkte heving av vannstanden i inntaket til Strandfossen kraftverk.

I samsvar med uttalelsen fra Miljøverndepartementet foreslås også at nødvendig tillatelse etter lov om vern mot vannforurensning blir gitt.

For erverv av nødvendige fallrettigheter etter ervervsloven foreslås gjort gjeldende de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med tillatelsen gitt ved kgl.res. 4. november 1977 for utbygging av Strandfossen kraftverk. Også de vilkår som dengang ble fastsatt i tillatelsen etter vassdragsloven tilrås lagt til grunn for nærværende tillatelse med unntak av post 1 om manøvrering av inntaktsdammen som tilrås gitt i overensstemmelse med det inntatte forslag fra Hovedstyret.

Departementet viser forøvrig til de presiseringer og forutsetninger som Hovedstyret har lagt til grunn i kommentaren til endringen av vilkårenes post 1 i tillatelsen etter vassdragsloven.

Departementet vil videre tilrå at det i forbindelse

med ekspropriasjonstillatelsen også gis
tillatelse til stevning til ekspropriasjons-
skjønn på den måte som er foreskrevet for visse
almenningsaker i lov av 9. juli 1851."

Etter fullmakt

Jens V.L.Poulsen

K. Haagensen

8. Hamar, Vang og Furnes Kraftselskap.

(Strandfossen kraftverk — ytterligere heving av vannstanden i inntaket.)

Kongelig resolusjon av 16. mai 1980.

Hamar, Vang og Furnes Kommunale Kraftselskap har i brev av 1. august 1979 søkt om tillatelse til heving av vannstanden i inntaket for Strandfossen kraftverk i Elverum kommune.

Kraftselskapet fikk ved kongelig resolusjon av 4. november 1977 tillatelse etter ervervslovens § 4 til å erverve fallrettigheter i Strandfossen i Glomma og tillatelse etter vassdragsloven §§ 62 og 148 til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter samt tillatelse etter samme lovs §§ 104 og 105 for å bygge ut Strandfossen. Denne utbygging vil for øvrig gi en gjennomsnittlig kraftproduksjon på 134 GWh pr. år, herunder 74 GWh vinterkraft.

Nårværende søknad gjelder tillatelse etter de samme bestemmelser i ervervsloven og vassdragsloven, samt tillatelse etter lov av 9. juli 1851 om stevning til skjønn som foreskrevet for visse almenningssaker, jfr. vassdragslovens § 130 nr. 4.

Hovedstyret i Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 22. januar 1980 avgitt følgende innstilling i saken:

«Hovedstyret har mottatt følgende søknad datert 1. august 1979 vedrørende ovenstående:

«I forbindelse med utbyggingen av Strandfossen kraftverk i Elverum søkte HVF i brev av 21. september 1976 (Bilag 1) om følgende tillatelse:

1. Tillatelse til erverv av en del manglende fallrettigheter i Glomma i medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 med senere endringer.
2. Tillatelse i henhold til Vassdragsloven av 15. mars 1940, §§ 62, 104, 105 og 148.

Ved kongelig resolusjon av 4. november 1977 ble HVF gitt tillatelse til å bygge ut Strandfossen i Glomma (Bilag 2).

Byggearbeidene for Strandfossen kraftverk ble startet opp umiddelbart etter at tillatelsen forelå, og byggearbeidene har helt fra oppstartingen fulgt det oppsatte byggeprogrammet, og kraftverket forutsettes således å komme i kommersiell drift i løpet av november måned d. å. De bygningsmessige arbeider inklusive opprydding og landskapsmessig bearbeiding av anleggsområdet forutsettes avsluttet sommeren 1980.

Anleggets beskrivels- og tekniske data vil fremgå av vedlagte prosjektheft (Bilag 3). Som det vil fremgå av situasjonsplanen for anlegget — tegn.nr. 351—37 A i ovennevnte prosjektheft har Strandfossen kraftverk fått

en helt spesiell utførelse med en lavtliggende inntaksdam og en ca. 1500 m lang tilløpskanal frem til selve kraftstasjonen. Utførelsen har sin årsak i at det aktuelle området er spesielt slakt med et brutto fall på ca. 13 m over en elvestrekning på ca. 2,5 km. Dette er lavtliggende jord- og skogarealer langs elvesidene.

Ved planleggingen av inntaksdammen ble det fra de berørte grunneieres side en forutsetning for å gi sitt samtykke til utbyggingen av Glomma ved vannmerke VM3 (jfr. situasjonsplan tegn. nr. 351—37 A) skulle være ubetinget av utbyggingen. Dette hadde sin årsak i at store jordbruksarealer ovenfor VM3 ligger meget lavt og er utsatt for oversvømmelse eller vannskade ved flom og større vannføringer i Glomma, og noen forverring av denne situasjonen kunne derfor ikke tolereres fra grunneierens side. I HVF's ekspropriasjonssøknad og i den av myndighetene gitte tillatelse er det derfor forutsatt at Glomma overfor VM3 skal være upåvirket av utbyggingen. Det vises til vilkårens pkt. 1 (Bilag 2).

Ved prosjekteringen av dammen ble det lagt den største vekt på at dette kravet skulle holdes, og det ble i den forbindelse foretatt omfattende oppstuvningsberegninger og modellforsøk ved Vassdrags- og Havnelaboratoriet. Resultatet av disse utredningene var at dammen ble utført som en ca. 330 m lang overløpsdam med damkronen lagt på kote 192,05 med et kombinert flom og fløtningsløp ved dammens vestsida bestående av 2 stk. klappeluker hver med en lengde på 23,5 m og dybde 4 m.

På grunn av dammens og flomlukenes begrensede høyde er flomlukenes avledningsevne sett i relasjon til den beregnede maksimale flomavledningsevne svært liten, og beregningene og modellforsøkene viste at man måtte gå til montering av et større antall luker om man skulle kunne heve damkronen over kote 192,05 uten at det ble en utilitelig heving av vannstanden overfor VM3. På grunn av at hele terskeldammen ligger på løsmasser uten forankring til fjell, ville en slik løsning medføre svære grave- og betongarbeider i elven, samtidig som nye dampilarer i seg selv ville være med å redusere damterskelens samlede avledningsevne. En heving av dammens terskelhøyde over kote 192,05 var således ikke aktuell av såvel tekniske som økonomiske grunner, selv om vann-nivået i inntaksdammen kunne tillates å stige til en nye høyere kotehøyde ved mindre vannføringer i Glomma når elven ligger lavt i elveleiet.

Ved den videre detaljprosjekteringen under selve anleggsperioden ble det foretatt beregninger som viste at man kunne oppnå en ikke ubetydelig kraftgevinst om man kunne gjøre topp damkronen avhengig av elvens vannføring, slik at man hevet damkronen ved lave vannføringer og reduserte denne igjen ved større vannføringer.

Et slikt prinsipp er tidligere gjennomført ved mindre damanlegg ved at det sesongvis f.eks. monteres bjelkestengsel på damkronen, men en slik løsning ville ikke være tilfredsstillende i dette tilfelle, idet man her måtte ha en utførelse som tillot redusering av damhøyden uavhengig av den til enhver tid opptredende vannføring i elven. HVF fant problemstillingen interessant og anmodet anleggets bygningstekniske konsulent, Norsk

andby
anse
et på
er B
Som
ingsak
komm
spesia
klappe
iserin
elver
bare
period
i nev
nr. 4
sippet
Inn
ca. 6,
gjør v
ninge
net ti
sterin
kostn
utbyg
Som
vinge
get ti
meget
for V.
sek.,
senke
Sak
umidd
berør
sinet
tillate
beste
inngå
Når
vil d
det f
event
hvor
forha
nødve
vet a
Vi
telse
lov a
tidlig
uten
utbyg
Et
i Nor
lag 4
godk
innta
I s
Bilag
Bilag
Bilag
Bilag
Bilag
Bilag
Bilag

Denne hovedregel fra følgende utfyllende bestemmelse:

I tiden 15. september—30. april:

- a) Vassføring mellom 300 og 475 m³/sek: Vasstanden senkes til kote 192,50
 b) ————— 475 og 550 — : — heves » » 192,65
 c) ————— 550 og 1 050 — » — holdes på » 192,65
 d) Ved større vassføringer er alle luker åpne.

I tiden 1. mai—14. september:

Litr. b, c og d ovenfor gjelder tilsvarende.

Karakteristiske vassføringer er:

Maks. vassføring i kraftverket	Ca. 235 m ³ /sek.
Middelvassføring i juni	> 500 »
Middelvassføring i juli	> 300 »
Middelvassføring i august ..	> 200 »
Middelvassføring i septem-ber/oktober	> 250 »

Ved denne planendring økes kraftproduksjonen i tiden med små vassføringer i elva, og en utnytter ved dette bedre den neddemnings-ve som oppstår ved store vassføringer også etter den konsederte plan. Denne produksjons-øking er beregnet til i middel ca. 6,5 GWh pr. år hvorav ca. 4 GWh er vinterkraft.

Kostnadene er beregnet å ville utgjøre ca. 6 mill. kroner. Det monteres manøvrerbare klapper over hele damterskelen. I toppstilling ligger overkant klappe på kote 192,80, og helt nedfelt er damterskelens høyde og profil uendret. I en mellomstilling på kote 192,35 og lavere vil det bli avledet vatn over klappene. Klappene representerer en spesiell konstruksjon og er valgt fordi en vanlig lukekonstruksjon ville være utelukket av økonomiske grunner.

Etter den tilaltelse som er gitt, skal virkningen av oppdemmingen ikke nå lenger enn til VM 3 ca. 1 000 m ovenfor dammen. En ytterligere oppdemming som omsøkt vil endre dette og gi oppstuvning på dette sted. Det er imidlertid forutsatt utgravet ca. 16 000 m³ fast masse i Bånerudfossen — mellom VM 4 og VM 3 — mot 8 000 m³ etter den konsederte plan. Dette vil for en del kompensere for den økede oppdemming slik at oppstuvningen ved VM 3 i sommertiden vil avta fra ca. 15 cm ved 200 m³/sek. til null ved 475 m³/sek. og i vinterperioden fra ca. 30 cm til null ved de samme vassføringer. Ved større vassføringer oppnås en senkning av vasstanden på ca. 10 cm og 15 cm ved 1 000, respektive 1 500 m³/sek.

Oppstrøms VM 3 vil oppstuvningen avta gradvis på en ca. 4 km lang strekning og er angitt til maksimalt 10 cm ca. 1,2 km ovenfor VM 3. Det regnes ikke med skader for jordbruket på denne strekning.

Når det gjelder eiendommene som ligger til det mest berørte område — mellom VM 4 og VM 3 — har kraftselskapet truffet avtale med

disse. På vestsiden av elva påtar selskapet seg bygging og drift av en ny pumpestasjon med en kapasitet på anslagsvis 25 l/sek. for drift vinterstid og for avledning av smeltevasstilsig i vårløsningen. På østsiden vil det bli foretatt heving av ca. 17 dekar dyrket mark. For øvrig ytes erstatning etter skjønn.

Søknaden er ubetinget godtatt av Elverum kommunestyre og uten merknader fra berørte rettighetshavere. Heller ikke andre organer som har uttalt seg har funnet grunn til å stille krav om endring av de vilkår som gjelder for Strandfossenutbyggingen.

Hovedstyret anbefaler at søknaden innvilges og at de vilkår som er tilknyttet tillatelsen gitt ved kongelig resolusjon 4. november 1977 blir gjort gjeldende.

- a) for det fall som nå erverves i medhold av ervervslovens § 4.
 b) for de interesser som ivaretas ved vilkår etter vassdragslovens §§ 62, 104, 105 og 148, bortsett fra post 1 som foreslås gitt følgende ordlyd:

1.

«I vinterperioden (15. september—30. april) skal vasstanden ved dammen ikke overstige kote 192,75 ved vassføringer inntil 300 m³/sek. Vasstanden ved VM 3 skal ikke overstige kote 192,95.

Ved vassføringer mellom 300 m³/sek. og 475 m³/sek. skal vasstanden ved dammen senkes til kote 192,50. Vasstanden ved VM 3 skal ikke overstige kote 193,05.

Ved vassføringer mellom 475 m³/sek. og 550 m³/sek. kan vasstanden ved dammen gradvis stige til kote 192,65. Vasstanden ved VM 3 skal ikke overstige kote 193,15.

Ved vassføringer mellom 550 m³/sek. og 1 050 m³/sek. skal vasstanden ved dammen holdes på kote 192,65. Vasstanden ved VM 3 vil da gradvis øke til kote 193,70.

Ved større vassføringer skal alle luker være åpne.

I sommerperioden (1. mai—14. september) følges samme reglement, bortsett fra at vasstanden ved dammen ikke skal overstige kote 192,50 før vassføringen er nådd 475 m³/sek. da vasstanden ved VM 3 vil nå kote 193,05.

De tillatte manøvreringsgrenser skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som godkjennes av NVE.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander, samt observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m. v. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som utbyggeren plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.»

I dette manøvreringsvilkår er angitt korresponderende vassføringer ved dammen (VM 4) og ved VM 3. Hovedstyre forutsetter at dersom det skulle vise seg at vasstandene ved VM 3 skulle bli vesentlig overskredet ved den angitte vasstand ved dammen, må dette korrigeres ved ytterligere utgravinger i Bånerudfossen.

For øvrig skal kote 193,70 ved VM 3 i vassføringsintervallet 550 til 1 050 m³/sek. betegne en øvre grense. Det samme gjelder også vasstanden ved VM 3 på kote 193,05 ved en vassføring på 475 m³/sek. i perioden 1. mai — 14. september.

Hovedstyret anbefaler gitt tillatelse å nytte almannastevning i henhold til lov av 9. juli 1855.

Behandlet i Hovedstyrets møte 21. januar 1980.»

Landbruksdepartementet har i brev av 14. mars 1980 avgitt følgende uttalelse:

«Vi viser til Deres oversendelse av 30. januar 1980.

Hovedstyrets innstilling av 22. januar 1980 ble herfra sendt Hedmark landbruksselskap til uttalelse (se vedlegg). Fylkeslandbruksstyret har på grunn av den korte tidsfristen ikke fått behandlet søknaden.

Landbruksdepartementet viser imidlertid til uttalelsene fra jordstyret og fylkeslandbruks-sjefen som ikke har vesentlige merknader til søknaden.

Landbruksdepartementet vil sterkt beklage at konsesjonssøknaden ikke er blitt forelagt fylkeslandbruksstyret. Det samme var forholdet med den første utbyggingssøknaden for Strandfossen kraftverk (hovedstyrets innstilling av 1. januar 1977). Landbruksdepartementet påpekte også dengang mangelfull saksbehandling, se brev av 5. oktober 1977.

Vi finner grunn til å vise til Retningslinjer for konsesjons- og ekspropriasjonssøknader av 1. november 1975 fra Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen, samt diverse rundskriv til fylkesmennene om saksrutiner.»

Vedlagt Landbruksdepartementets ekspedisjon fulgte følgende skriv av 7. mars 1980 fra fylkeslandbrukssjefen i Hedmark:

«Søknaden har vært forelagt Elverum jordstyre som i brev av 28. februar d. å. har meddelt at saken ble behandlet 31. oktober 1979.

Jordstyret hadde ingen merknad til søknaden og henviste til at de tre berørte grunneiere umiddelbart ovenfor inntaket hadde gitt sitt samtykke på bestemte vilkår. Øvrige grunneiere angis bare i liten utstrekning å bli berørt.

Under henvisning til ovenstående har en ingen merknad til søknaden.

En finner å måtte påpeke det uheldige i at søknader av denne art ikke blir forelagt landbruksmyndighetene i fylket på et tidligere tidspunkt. Det er uheldig å måtte behandle slike søknader «over hals og hode». En tillater seg å be om at Landbruksdepartementet tar opp saksgangen med vedkommende departement. Elverum jordstyre har i dette tilfelle fått seg saken forelagt fra formannskapet.

Jeg vil til slutt tilføye at det på den korte tiden ikke har vært mulig å forelegge saken for fylkeslandbruksstyret.»

Kommunaldepartementet har uttalt følgende i brev av 17. mars 1980:

«Vi viser til brev fra Olje- og energidepartementet datert 30. januar 1980.

Kommunaldepartementet har ingen kommentarer til den oversendte innstillingen fra Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.»

Departementet har mottatt følgende utskrift av møteboken for Hedmark fylkesutvalg av 18. mars 1980:

«Fylkesrådmannens innstilling:

Fylkesutvalget vil ikke motsette seg at Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskaps søknad av 1. august 1979 om en heving av vannstanden ved inntaket til Strandfossen kraftverk blir innvilget.

vedtak:

Fylkesutvalget slutter seg enstemmig til fylkesrådmannens innstilling.»

Fylkesrådmannen avgav følgende innstilling til fylkesutvalget i Hedmark 6. mars 1980:

«Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap har i brev av 1. august 1979 søkt Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen (NVE) om tillatelse til å heve vannstanden og inntaket til Strandfossen kraftverk i Elverum kommune slik at kraftverkets nyttbare fallhøyde kan heves med inntil 0,75 m i vinterperioden og inntil 0,5 m i sommerperioden. Denne hevingen i fallhøyden er beregnet å kunne gi en tilleggsproduksjon på ca. 6,5 mill. kWh, hvorav ca. 4 mill. kWh vinterkraft.

Hevingen av vannstanden muliggjøres ved å montere spesialkonstruerte fjernstyrte klapper på terskeldammen, og ved å kanalisere elven like ovenfor dammen.

Hedmark kraftverk har hatt saken til uttalelse og har i brev til fylkesrådmannen av 11. februar d. å. meddelt at det ikke har noen merknader. Plansjefen har muntlig fått opplyst fra Hedmark kraftverks administrasjon at de ser på hevingen som en mer effektiv utnyttelse av vannressursene, og at denne hevingen ikke vil få noen virkninger nedstrøms Strandfossen kraftverk.

Elverum kommune, Statens forurensnings-tilsyn, Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk og Glomma fellesfløtningsforening har fått søknaden til uttalelse. Ingen av de ovennevnte har hatt innsigelser.

Søknaden har vært behandlet i Hovedutvalget for nærings-, ressurs- og miljøspørsmål som i møte 4. mars fattet slikt vedtak:

«Hovedutvalget for nærings-, ressurs- og miljøforhold vil ikke motsette seg at Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskaps søknad av 1. august 1979 om en heving av vannstanden ved inntaket til Strandfossen kraftverk blir innvilget.»

Jeg slutter seg til Hovedutvalgets vedtak og rår fylkesutvalget til å fatte slikt vedtak: Fylkesutvalget vil ikke motsette seg at Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskaps søknad av 1. august 1979 om en heving av vannstanden ved inntaket til Strandfossen kraftverk blir innvilget.»

Miljøverndepartementet har avgitt uttalelse som følger i brev av 28. mars 1980:

«Vi viser til Deres brev av 30. januar 1980 vedlagt innstilling fra Hovedstyret for NVE. Departementet har ingen merknad til at konsesjon gis.

Tillatelse i medhold av lov om vern mot vannforurensning.

«I innstillingen går Hovedstyret inn for at de vilkår som er tilknyttet tillatelsen av 4. november 1977 også skal gjøres gjeldende for en eventuell tillatelse til å heve vannstanden i inntaksmagasinet for Strandfossen kraftverk. Under forutsetning av dette kan det gis tillatelse etter lov om vern mot vannforurensning.»

Elverum kommune har avgitt følgende uttalelse i brev av 25. mars 1980:

«Til underretning meddeles at Elverum kommunestyre i møte den 20. mars d. å., sak nr. 214, fattet følgende vedtak:

1. Kommunestyret viser til oversendelsesskriv fra Olje- og energidepartementet datert 30. januar 1980 med oversendelse av Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens innstilling av 22. januar 1980 vedr. søknad fra Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap om ytterligere heving av vannstanden til Strandfossen kraftverk.
2. Kommunestyret har ikke merknader til innstillingen.»

Vedlagt Elverum kommunes ekspedisjon fulgte følgende innstilling av 12. november 1979 fra rådmannen til formannskapet:

«HVF fikk ved kongelig resolusjon av 4. november 1977 tillatelse til å bygge ut Strandfossen i Glomma.

Under detaljprosjekteringen av anlegget ble det foretatt beregninger fra HVF som viste at man kunne oppnå en ikke ubetydelig kraftgevinst om en kunne gjøre topp damkroner avhengig av elvas vannføring slik at man kunne heve damkronen ved lavere vannføringer og redusere denne igjen med større vannføringer. Gjennom utredning foretatt av Norsk vannbyggningskontor har HVF bragt på det rene at det lar seg muliggjøre på denne måten å innvinne kraftproduksjon beregnet til ca. 6,5 mill. kWh. HVF har funnet investeringen ved en slik utvidelse for å ligge innenfor de kostnadsgrenser man i dag setter for ny

utbyggbar kraft og HVF har derfor i søknad datert 13. august 1979 søkt Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen om tilleggsutbygging. En viser til avtrykk av søknaden som følger vedlagt.

En antar at en utvidelse av anlegget slik det er beskrevet i søknaden i første rekke vil berøre jordbruksinteresser. Rådmannen har derfor funnet det riktig å oversende saken til jordstyret til uttalelse.

Jordstyret har behandlet saken i møte 31. oktober 1979. En viser til utskrift av møteboken som følger vedlagt.

En er ikke kjent med at det er fremkommet innvendinger til tilleggssøknaden. Det fremgår videre at saken er forelagt de tre grunneierne umiddelbart ovenfor dammen som vil bli berørt av selve oppdemningen i inntaksmagasinet og oppstuvningen. Det opplyses at disse har gitt sin tillatelse til gjennomføring av prosjektet på bestemte vilkår. En kan for ordens skyld opplyse at en har konferert med kommunens prosessfullmektig i saken, h.r.adv. Knut Lassen, som fremholder at virkningene av utvidelsen er såpass minimale at det ikke tilsier noen form for reaksjon i saken.

I henhold til ovenstående foreslås saken forelagt kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret viser til tilleggssøknad til HVF's ekspropriasjonssøknad av 21. september 1976.
2. Elverum kommune har ikke merknader til tilleggssøknaden.»

Vedlagt kommunens ekspedisjon fulgte videre denne innstilling av 22. februar 1980 fra rådmannen til Elverum formannskap:

«Kommunestyret behandlet 20. desember 1979 søknad fra Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap om ytterligere heving av vannstanden i inntaket.

Kommunestyret hadde den gang ikke merknader til tilleggssøknaden. Til orientering følger avtrykk av rådmannens saksframlegg i saken.

Olje- og energidepartementet har i oversendelsesskriv datert 30. januar 1980 oversendt til orientering et eksemplar av Hovedstyrets innstilling i saken. Det blir samtidig bedt om at eventuelle merknader bør være departementet i hende innen 10. mars 1980.

Avtrykk av Hovedstyrets merknader følger vedlagt.

En har ikke merknader til Hovedstyrets innstilling. For ordens skyld har en oversendt avtrykk av Hovedstyrets innstilling til kommunens prosessfullmektig og bedt om mulige merknader før formannskapet behandler saken.

I henhold til ovenstående foreslås saken forelagt kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret viser til oversendelsesskriv fra Olje- og energidepartementet datert 30. januar 1980 med oversendelse av Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens innstilling av 22. januar 1980 vedr. søknad fra Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap om ytterligere heving av vannstanden i inntaket til Strandfossen kraftverk.

2. Kommunestyret har ikke merknader til innstillingen.»

Departementet skal bemerke:

Søknaden bygger på en plan som forutsetter en heving av damkronen til inntaksmagasinet for Strandfossen kraftverk, slik at den nyttbare fallhøyde søker med inntil 0,75 m i vinterperioden og inntil 0,5 m i sommerperioden. Gjennom en slik planendring økes produksjonen av kraft i tiden med små vannføringer i Glomma, samtidig som det blir en bedre utnyttelse av den neddemmingssone som oppstår ved store vannføringer også etter den plan som ble vedtatt i forbindelse med konsesjonsbehandlingen av Strandfossen kraftverk.

Planen gjør det nødvendig med en endring av post 1 i vilkårene etter vassdragsloven for manøvrering av inntaksdammen.

Planendringen vil medføre en gjennomsnittlig produksjonsøkning på ca. 6,5 GWh pr. år, herav ca. 4 GWh vinterkraft. De samlede anleggskostnader er beregnet å utgjøre ca. 6 mill. kroner som tilsvarer ca. 92 øre/kWh. Prosjektet kan plasseres i kostnadsklasse 1 og må regnes som økonomisk gunstig for kraftselskapet.

Planen vil komme til utførelse ved montering av spesialkonstruerte hydraulisk fjernbetjente klapper over hele terskeldammen og ved kanalisering i Glomma mellom Pukholmen og østre breidd. Utgravingen vil omfatte ca. 16 000 m³ fast masse mot ca. 8 000 m³ etter den plan som opprinnelig lå til grunn for bygging av Strandfossen.

Ifølge tillatelsen for utbygging av Strandfossen skulle virkningene av den opprinnelige oppdemming ikke rekke lenger enn til vannmerke nr. 3, som er plassert i 1 000 m ovenfor dammen. Gjennom den omsøkte heving av vannstanden vil dette bli endret p. g. a. oppstuvning. Den foreslåtte kanalisering vil imidlertid delvis kompensere for den økte oppdemming og føre til at oppstuvningen reduseres. Kraftselskapet har kommet til enighet om de tiltak som skal gjennomføres for de grunneierne som blir mest berørt av oppdemmingen. Forøvrig regnes det ikke med skader for jordbruket på strekningen oppstrøms dammen. Øvrige interesser av almen eller privat art skulle ikke bli berørt av oppdemmingen i noen nevneverdig grad.

Verken Elverum kommune, Hedmark fylkeskommune eller de berørte departementer har da heller noen merknader til søknaden. Miljøverndepartementet forutsetter at de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med tillatelsen til utbyggingen av Strandfossen også blir gjort gjeldende for en eventuell tillatelse til heving av vannstanden. Hovedstyret an-

befaler at søknaden tas til følge og at de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med Strandfossutbyggingen blir gjort gjeldende med unntak av post 1 i tillatelsen etter vassdragsloven, som må endres som følge av den ytterligere oppdemmingen.

Departementet finner at skadevirkningen av planendringen vil være meget små i forhold til nytten av den kraftmengde som kan innvinnes i Strandfossen, som på det nærmeste er ferdig utbygd. Departementet vil derfor tilrå at det gis tillatelse til erverv av nødvendige fallrettigheter etter ervervsloven § 4. Videre tilrår at det gis ekspropriasjonstillatelse etter vassdragslovens §§ 62 og 148 samt tillatelse etter samme lovs §§ 104 og 105 for den omsøkte heving av vannstanden inntaket til Strandfossen kraftverk.

I samsvar med uttalelsen fra Miljøverndepartementet foreslås også at nødvendig tillatelse etter lov om vern mot vannforurensning blir gitt.

For erverv av nødvendige fallrettigheter etter ervervsloven foreslås gjort gjeldende de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med tillatelsen gitt ved kongelig resolusjon 4. november 1977 for utbygging av Strandfossen kraftverk. Også de vilkår som dengang ble fastsatt i tillatelsen etter vassdragsloven tilrås lagt til grunn for nærværende tillatelse med unntak av post 1 om manøvrering av inntaksdammen som tilrås gitt i overensstemmelse med det inntatte forslag fra Hovedstyret.

Departementet viser forøvrig til de presiseringer og forutsetninger som Hovedstyret har lagt til grunn i kommentaren til endringen av vilkårenes post 1 i tillatelsen etter vassdragsloven.

Departementet vil videre tilrå at det i forbindelse med ekspropriasjonstillatelsen også gis tillatelse til stevning til ekspropriasjonsskjønn på den måte som er foreskrevet for visse almenningssaker i lov av 9. juli 1851.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

- 1) I medhold av konsesjonsloven for vannfall, bergverk og annen fast eiendom m. v. av 14. desember 1917 gis Hamar, Vang og Furnes Kommunale Kraftselskap tillatelse til erverv av ytterligere fallrettigheter ved Strandfossen i Glomma på de vilkår som ble fastsatt i den opprinnelige ervervstillatelse for Strandfossen, gitt ved kongelig resolusjon 4. november 1977.
- 2) I medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 §§ 62, 104, 105 og 148 og lov om vern mot vannforurensning av 26. juni 1970 §§ 4 og 10, tillates Hamar, Vang og Furnes

Kommunale Kraftselskap å ekspropriere nødvendig grunn og fallrettigheter i Glomma i forbindelse med heving av vannstanden i inntaket til Strandfossen Kraftverk i samsvar med søknad av 1. august 1979 og på de vilkår som ble fastsatt i den tidligere tillatelse etter vassdragsloven gitt ved kongelig resolusjon 4. november 1977, med unntak av post 1 som endres i overensstemmelse med det vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 16. mai 1980.

- 3) I medhold av vassdragslovens § 130 nr. 4 gis tillatelse til stevning til ekspropriasjonsskjønn på den måte som er foreskrevet for visse almenningssaker i lov av 9. juli 1851.

Det forutsettes at kjente eiere og rettighetshavere stevnes på vanlig måte.

9. Røldal-Suldal Kraft A/S.

(Regulering av Østre og Vestre Middtevatn. Fristforlengelse.)

Olje- og energidepartementets samtykke
2. juni 1980.

I medhold av vassdragsreguleringslovens § 12, pkt. 1 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 28. juni 1946 har departementet bestemt at det skal gis en fristutsettelse for fullføring av oppdemming av Østre Middtevatn og Vestre Middtevatn til 3. mai 1983.

10. Hå kommune.

(Tillatelse til nedleggelse av kraftproduksjonen i Hagavatn.)

Kongelig resolusjon av 20. juni 1980.

Fylkesmannen i Rogaland har til behandling en søknad fra Hå kommune om ekspropriasjon av Hagavatnet til drikkevannskilde samt klausulering av det tilhørende nedbørfelt, jfr. vassdragslovens §§ 17 og 18.

Hagavatnet er imidlertid allerede regulert for kraftproduksjon. I henhold til reguleringsvilkårene kan anleggene ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

Hovedstyret i Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har avgitt følgende innstilling i saken:

«Vedlagt oversendes brev av 20. september 1979 fra fylkesmannen i Rogaland og senere innhentede uttalelser: Brev av 4. januar 1980 fra Hå kommune bilagt brev av 12. desember 1979 fra Jæren Elektrisitetsverk. Kopi av vår forespørsel i brev av 22. oktober 1979 vedlegges likeledes.

Som det sees har Hå kommune søkt fylkesmannen om tillatelse til ekspropriasjon av Hagavatn til bruk som vassforsyningskilde. I denne forbindelse vil Jæren Elektrisitetsverks kraftproduksjon i Hetland kraftverk reduseres fra ca. 5,6 til ca. 3,1, 0: med ca. 2,5 GWh i et middels år. Kraftverket eies også av Hå kommune. Det er ved kongelig resolusjon 3. mars 1939 — jfr. kongelig resolusjon 27. juni 1930 gitt konsesjon på regulering og overføring av Hagavatn for kraftproduksjon. I henhold til post 1 i reguleringsvilkårene kan anleggene ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

Hå kommune har måttet gå over til ny vasskilde fordi vasskvaliteten i den gamle kilden — Vannavatn — ikke holdt mål kvalitetsmessig. Kommunen får nå forsyning fra Interkommunalt Vassverk som er dannet av Stavanger, Sandnes og omlandskommunene, og Hagavatn vil inngå i nevnte vassverks forsyningssystem fra 1. januar 1985 eller senere.

Hovedstyret anbefaler at ordningen godtas som begrunnelse for at Hagavatn utgår av kraftproduksjonen. Den resterende del av produksjonen blir rimelig også etter automatisering av stasjonen og forutsettes opprettholdt.»

Vedlagt Hovedstyrets innstilling fulgte følgende brev fra fylkesmannen i Rogaland av 20. september 1979:

«Fylkesmannen i Rogaland har til behandling en søknad fra Hå kommune om ekspropriasjon av Hagavatnet til drikkevannskilde samt klausulering av det tilhørende nedbørfelt, jfr. vassdragslovens § 17 og § 18. Vassdraget er imidlertid allerede regulert til alminnelig elektrisitetsforsyning ved kongelig resolusjon av 3. mars 1939.

Jærens elektrisitetsverk, som eies av Hå kommune (tidl. Oгна, Varhaug og Nærbø kommuner), har ved brev av 5. september 1979 opplyst at bruk av Hagavatnet til drikkevann vil medføre et tap på ca. 2,5 GWh av en total gjennomsnitt produksjon på ca. 5,6 GWh årlig.

Etter punkt 1 i konsesjonsbetingelsene av 3. mars 1939, siste ledd, kan anleggene ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

Fylkesmannen anser produksjonstapet på 2,5 GWh som en delvis nedleggelse av kraftverket og en ber derfor om uttalelse til ekspropriasjonssøknaden.

Vassdragsvesenet har hatt ekspropriasjonssøknaden til uttalelse tidligere, jfr. ekspedisjon herfra datert 10 mai d.å. og uttalelse datert 20. juni d.å. (ref. 2558/79 V).»

